

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om höjda årliga gratifikationer åt vissa f. d. verkstads- och banarbetare vid två av staten övertagna enskilda järnvägar.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena under nr 2 inom första kammaren av herr *Berling* och den andra under nr 6 inom andra kammaren av herr *Bergström* jämte två av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, att riksdagen ville besluta, att till en var av i motionerna åsyftade gratifikationstagare vid före detta Landskrona—Hälsingborg—Eslövs och Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar skola av trafikmedel utgå årliga gratifikationer med ett belopp av 850 kronor.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet hänvisa till motionen I: 2.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört:

Verkstads- och banarbetare, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statens övertagande den 1 juli 1940 av Hälsingborg—Hässleholms, Landskrona & Hälsingborgs samt Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar hava vid avgång från tjänsten tillerkänts pension med tillämpning av föreskrifterna i kungl. kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585). Levnadsåldern vid entledigandet har varierat mellan 60 och 65 år. Pension har beviljats endast i de fall, där arbetaren innehaft minst 15 års anställning före fyllda 60 år, och har vid bestämmandet av pensionsbeloppet såsom tjänstår tillgodoräknats två tredjedelar av anställningstiden efter fyllda 21 år vid den enskilda järnvägen samt hela anställningstiden vid statens järnvägar.

I förevarande motion åsyftade förutvarande anställningshavare vid Landskrona & Hälsingborgs samt Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar, vilka under de statliga järnvägsbolagens tid i enlighet med vid nämnda järnvägar tillämpad praxis vid avskedstagandet tilldelats årliga gratifikationer å 300 kronor, torde enligt vad företagen utredning givit vid nanden vara följande:

Befattning	N a m n	Född den	Avgick den	Ålder vid avgången	Anställ- ningstid år
Landskrona & Hälsingborgs järnvägar.					
Verkstadsarbetare	A. W. Wilson	$16/12$ 1874	$1/1$ 1940	65	39
Linjearbetare	K. J. Andersson	$1/3$ 1877	$1/2$ 1939	61	35
Extra stationskarl	G. H. Thelander	$19/6$ 1876	$1/1$ 1940	63	32
Banarbetare	A. Jönsson	$18/1$ 1879	$1/1$ 1939	60	18
»	T. Bengtsson	$29/3$ 1873	$1/1$ 1939	65	16
»	J. Jönsson	$12/3$ 1882	$1/4$ 1940	58	10 (sjuk)
Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar.					
Extra banvakt	G. E. Lindström	$25/4$ 1877	$1/5$ 1940	63	24
Banarbetare	G. Åkesson	$23/6$ 1876	$1/10$ 1939	63	14
»	N. Hansson	$26/2$ 1879	$1/10$ 1939	60	10
»	N. Andersson	$30/9$ 1877	$1/10$ 1939	62	11

Av ovan angivna personal skulle verkstadsarbetaren Wilson, linjearbetaren Andersson, extra stationskarlen Thelander, extra banvakten Lindström och banarbetaren A. Jönsson kunnat ifrågakomma till erhållande av pension enligt kungörelsen den 7 december 1934, därest avgången ägt rum efter järnvägarnas övertagande. Järnvägsstyrelsen anser emellertid för sin del en tillämpning av föreskrifterna i nämnda kungörelse icke motiverad i dessa fall men vill med hänsyn till de jämförelsevis långa anställningstiderna icke motsätta sig, att gratifikationerna något höjas. Såvitt kunnat utronas har gratifikation till motsvarande personalgrupper vid förutvarande Hälsingborg—Hässleholms järnvägar utgått med i regel högst 600 kronor och icke, såsom i motionen anförts, med 850 kronor. Med hänsyn härtill torde nu ifrågavarande gratifikationer skäligen böra höjas till 600 kronor för en var av Wilson, Andersson och Thelander, 450 kronor för Lindström och 360 kronor för A. Jönsson.

Statskontoret har anförts:

Enligt vad järnvägsstyrelsen uppgivit, skulle antalet av de i motionerna åsyftade förutvarande anställningshavarna vid nämnda järnvägar uppgå till sammanlagt tio. Av dessa synas fem befattningshavare kunna räkna över 15 års anställning före fyllda 60 år och skulle sålunda vid avgång från tjänsten hava kunnat tillerkännas pension med tillämpning av föreskrifterna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 7 december 1934 (nr 585), därest avgången ägt rum efter statens övertagande den 1 juli 1940 av sagda järnvägar. För de återstående fem anställningshavarna, vilka jämväl avgått ur tjänst före sistnämnda dag, uppgår anställningstiden före fylla 60 år icke till 15 år.

I likhet med järnvägsstyrelsen finner statskontoret skäligt, att åt de av styrelsen angivna anställningshavarna, nämligen verkstadsarbetaren Wilson, linjearbetaren Andersson, extra stationskarlen Thelander, extra banvakten Lindström samt banarbetaren A. Jönsson, för vilka anställningstiderna uppgå till respektive 39, 35, 32, 24 och 18 år, beredes viss förhöjning av dem nu tillerkända årliga gratifikationer å 300 kronor. På av styrelsen anförda skäl tillstyrker ämbetsverket, att gratifikationerna till dessa befattningshavare ökas till de av styrelsen förordade beloppen eller således för var och en av Wilson, Andersson och Thelander med 300 kronor samt för Lindström med 150 kronor och A. Jönsson med 60 kronor.

I en till utskottet ingiven promemoria har *järnvägsstyrelsen* upplyst, att i ärendet företagen ytterligare utredning givit vid handen, att utöver de i styrelsens förenämnda utlåtande angivna förutvarande anställningshavare, vilka enligt tidigare verkställd utredning kunde anses berörda av föreliggande motioner, bort medtagas ännu en person, nämligen förre extra lokputsaren vid Landskrona & Hälsingborgs järnvägar Olof Andersson, vilken vid avskedstagandet tilldelats en årlig gratifikation av 300 kronor. Andersson, som vore född den 27 september 1872, hade avgått ur järnvägens tjänst den 1 april 1939 efter en anställningstid av något över 36 år. I anslutning till vad järnvägsstyrelsen i sitt utlåtande föreslagit borde jämväl Anderssons gratifikation höjas till 600 kronor.

Utskottet.

Enligt utskottets mening bör givetvis varsamhet iakttagas, när det gäller att genom ett särskilt riksdagsbeslut i efterhand bereda ökade förmåner åt sådan redan avgången personal, varom i motionerna är fråga. I förevarande fall torde emellertid föreligga alldeles särskilda förhållanden av sådan art, att åtgärder i motionernas syfte kunna genomföras utan att medföra icke önskvärda konsekvenser. Det är här fråga om ett fåtal anställningshavare vid förutvarande Landskrona & Hälsingborgs samt Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar, vilka vid avgång ur tjänst under de statliga järnvägsbolagens tid — 1 juli 1938—30 juni 1940 — tilldelats årliga gratifikationer av allenast 300 kronor. I likhet med de hörda myndigheterna är utskottet av den uppfattningen, att en förhöjning av dessa gratifikationer skäligen bör ifrågakomma för de anställningshavare, vilka vid avgången ur tjänst kunnat räkna en anställningstid av minst 15 år före fyllda 60 år. Järnvägsstyrelsen och statskontoret hava föreslagit, att ifrågavarande anställningshavare — verkstadsarbetaren A. W. Wilson, linjearbetaren K. J. Andersson, extra stationskarlen G. H. Thelander, extra banvakten G. E. Lindström och banarbetaren A. Jönsson — skulle beredas sådan förhöjning av dem tillerkända gratifikationer, att dessa ökades till 600 kronor för envar av Wilson, Andersson och Thelander, till 450 kronor för Lindström och till 360 kronor för Jönsson. Efter företagen ytterligare utredning har järnvägsstyrelsen föreslagit, att jämväl den extra lokputsaren O. Andersson beviljade gratifikation skulle höjas till 600 kronor. Till stöd för förslaget, att de förhöjda gratifikationerna icke i något fall skulle överstiga 600 kronor, har järnvägsstyrelsen anfört, att gratifikation till motsvarande personalgrupper vid förutvarande Hälsingborg—Hässleholms järnvägar, såvitt kunnat utrönas, utgått med i regel högst nyssnämnda belopp och icke, såsom i motionerna uppgivits, med 850 kronor. Emellertid framgår av för utskottet tillgängliga handlingar att, även om det av järnvägsstyrelsen omnämnda beloppet är det mest förekommande, gratifikationerna i flera fall bestämts att utgå med belopp överstigande 600 kronor. Med hänsyn härtill och till övriga i motionerna åberopade omständigheter synes det utskottet vara befogat, att för envar av Wil-

son, O. Andersson, K. J. Andersson och Thelander, vilkas anställningstider uppgått till respektive 39, 36, 35 och 32 år, gratifikationerna förhöjas till belopp något överstigande de av de hörda myndigheterna föreslagna. Utskottet vill för sin del förordade, att för nämnda fyra anställningshavare gratifikationerna förhöjas till 720 kronor. För Lindström och A. Jönsson, vilkas anställningstider uppgått till respektive 24 och 18 år, synas de av myndigheterna föreslagna gratifikationsförhöjningarna skäligen böra jämkas därhän, att gratifikationerna bestämmas till 540 och 420 kronor respektive.

Av de i järnvägsstyrelsens förenämnda utlåtande uppräknade anställningshavare, vilka enligt myndigheternas förslag icke skulle erhålla någon gratifikationsförhöjning, har endast en, nämligen banarbetaren T. Bengtsson, en anställningstid, som överstiger 15 år. Bengtsson har emellertid av styrelsen icke ansetts böra ifrågakomma till en dylik förhöjning, enär han icke vid den tidpunkt, då han uppnådde 60 års ålder, tjänstgjort under sammanlagt minst 15 år. Utskottet vill erinra, att hos staten anställda arbetare i liknande fall genom särskilda beslut av riksdagen tillerkänts mindre pensioner. Med hänsyn härtill och då Bengtsson under sammanlagt 16 år innehaft anställning vid en av de övertagna järnvägarna, anser utskottet, att han bör komma i åtnjutande av någon förhöjning av gratifikationen, förslagsvis till 360 kronor. Samma gratifikationsförhöjning torde av billighetsskäl böra beviljas jämväl banarbetaren J. Jönsson, som på grund av sjukdom nödgats vid en ålder av 58 år lämna sin anställning efter en tjänstetid av 10 år. Vad angår övriga anställningshavare, banarbetarna G. Åkesson, N. Hansson och N. Andersson, hava dessa visserligen icke tjänstgjort under det antal år — 15 år — som regelmässigt erfordras för erhållande av statspension. Då de emellertid, såsom i motionerna framhållits, på grund av förstatligandet av Landskrona—Lund—Trelleborgs järnvägar entledigats vid tidigare levnadsålder än som pläгат tillämpas vid det enskilda järnvägsbolaget, synes det utskottet skäligen, att även ifrågavarande anställningshavare komma i åtnjutande av en gratifikationsförhöjning till 360 kronor.

De av utskottet förordade höjda gratifikationsbeloppen torde böra utgå från och med den 1 januari 1942, och å desamma böra — liksom å de nu utgående beloppen — utgå dyrtidshjälp enligt gällande grunder.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 2 och II: 6, må medgiva, att de gratifikationer å 300 kronor, som tillerkänts nedannämnda f. d. anställningshavare vid Landskrona & Hälsingborgs järnvägar samt vid Landskrona Lund—Trelleborgs järnvägar, nämligen verkstadsarbetaren A. W. Wilson, extra lokputsaren O. Andersson, linjearbetaren K. J. Andersson, extra stationskarlen G. H. Thelander, extra banvakten G. E. Lindström samt banarbetarna A. Jöns-

son, T. Bengtsson, J. Jönsson, G. Åkesson, N. Hansson och N. Andersson. må, räknat från och med den 1 januari 1942. bestämmas att utgå med följande belopp, nämligen för envar av Wilson, O. Andersson, K. J. Andersson och Thelander 720 kronor, för Lindström 540 kronor, för A. Jönsson 420 kronor samt för envar av Bengtsson, J. Jönsson, Åkesson, Hansson och N. Andersson 360 kronor.

Stockholm den 28 april 1942.

På bankoutskottets vägnar:

BJ. HOLMGREN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *Berling, Nordborg, Sandén, Friggeråker, Sundvik, Ohlin, Nordenson* och *Löfgren*;

från a n d r a kammaren: herrar *Holmgren, Hilding, Sundberg, Ericsson* i Kinna, *Mattsson, Nilsson* i Landskrona, fru *Humla* och herr *Hallberg*.
